

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет імені
Богдана Хмельницького

Рада молодих вчених

Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і
молодих вчених

СУЧАСНА НАУКА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали Internet-конференції
(15-19 травня 2017 р.)

Мелітополь, 2017 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 18 від 06.06.2017 р.)

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧА РАДА

Голова – Москальова Л. Ю., доктор педагогічних наук, професор
Заступники голови – Прокоф'єва О. О., кандидат психологічних наук,

доцент

Чорна В. В., кандидат педагогічних наук

Члени редакційно-видавничої ради:

Антоненко О. М. – кандидат мистецтвознавства

Бунчук О. В. – кандидат педагогічних наук

Гурова Т. Ю. – кандидат педагогічних наук

Йоркіна Н. В. – магістр біологічних наук

Курносова К. В. – магістр педагогічних наук

Ніколаєвич О. В. – магістр економічних наук

Сапун Т. О. – магістр географічних наук

Царькова О. В. – кандидат психологічних наук, доцент

Щебликіна З. В. – спеціаліст з економічних наук

Яковенко І. О. – кандидат педагогічних наук

Відповідальні за випуск:

Курносова К. В. – магістр педагогічної освіти

Москальов М. О. – інженер-програміст

Сучасна наука та перспективи : матеріали регіональної internet-конференції молодих учених (15-19 травня 2017 р.) / за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Москальової Л. Ю. – Мелітополь, 2017. – 442 с.

Висвітлюються погляди молодих науковців щодо сучасної наукової картини світу в аналізі гуманітарних, соціальних, природничих та технічних наук. Матеріали збірника відображають наукові пошуки студентів, магістрантів та молодих учених.

Редакція не несе відповідальності за наукову коректність текстів і не завжди поділяє думки їх авторів.

<i>Усенко К.В., Мільчевська Г.С.</i> Соціально-педагогічна робота з дітьми-аутистами.....	218
<i>Шевага Л.І., Москальова Л.Ю.</i> Інтелектуальний розвиток дітей старшого дошкільного віку як науково-педагогічна проблема.....	221
<i>Шкуліна М.С., Курносова К.В.</i> Особливості застосування комплексного підходу до подолання заїкання у дітей дошкільного віку.....	224
<i>Яценко А.С., Мільчевська Г.С.</i> Вплив субкультури на соціалізацію підлітка.....	227

Секція 8. Сучасні проблеми практичної психології

<i>Андрійович І.В., Євменова Т.М.</i> Вплив казки на розвиток пам'яті першокласників: гендерний аспект.....	231
<i>Бабко А.В., Кошова І.В.</i> До проблеми вивчення соціальної ідентичності працюючих жінок.....	234
<i>Волобуєва А.І., Шевченко С.В.</i> Дослідження вивчення динаміки розвитку адаптаційного потенціалу у студентів.....	237
<i>Гніпель Д.І., Михайленко Л.М.</i> – Особливості самоактуалізації особистості старшокласників як засоби захисту їх психічного здоров'я.....	239
<i>Грибачова Г.О., Прокоф'єва О.О.</i> Причини включення особистості у маніпулятивні міжособистісні стосунки у якості суб'єкта і об'єкта.....	241
<i>Добровольська Л.П.</i> Психолого-педагогічні особливості організації профорієнтаційної роботи.....	245
<i>Журавльова М., Журавльова Л.С.</i> Використання танцювально-рухової терапії для діагностики та корекції дітей з особливостями психофізичного розвитку.....	248
<i>Каишкар'єва Л.Р.</i> алгоритм роботи практичного психолога з почуттями образи та провини у клієнта.....	251
<i>Ковальчук Н.В., Шопша М.М.</i> Мотивація як складова соціально-психологічної готовності до професійної діяльності.....	254
<i>Пилипенко А.С., Журавель А.В.</i> Особливості проявів стенічних та астенічних емоцій в дошкільному віці.....	257
<i>Попова Ю.В., Прокоф'єва О.О.</i> Вплив сімейного виховання на розвиток у підлітків девіантної поведінки.....	260
<i>Приходько В.В., Титаренко О.І.</i> Психологічні особливості підліткового стресу: чинники виникнення та шляхи подолання.....	263
<i>Приходько О.О., Євменова Т.М.</i> Дитячо-батьківські відносини та їх взаємозв'язок з особистісними якостями дитини дошкільного віку.....	265
<i>Работа Т.О., Царькова О.В.</i> Психологічне здоров'я у контексті психосемантичного підходу.....	270
<i>Середа А.С., Титаренко О.І.</i> Розвиток комунікативних навичок у старшокласників за допомогою методів арт-терапії.....	273
<i>Скородько В.Г., Євменова Т.М.</i> Гендерні особливості адаптації першокласників до навчання в школі.....	276
<i>Сухарєва Є.М., Прокоф'єва О.О.</i> Розвиток самоствалення і самооцінки у підлітковому віці.....	279

Література

1. Басманова Т.В. Состояние здоровья и проблемы школьной адаптации первоклассников / Т.В. Басманова // Вопросы современной психологии. – 2003. - № 1. - С. 30.
2. Бендас Т.В. Гендерная психология: учебное пособие / Т.В. Бендас. - СПб.: Питер, 2006. – 286 с.
3. Гребенников І.В. Виховний клімат у сім'ї / І.В. Гребеников. - М. : Знание, 1976. – 40 с.
4. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание: учеб. для студ. высш. пед. уч. заведений. - М.: Академия, 1999. - 238 с.
5. Овчарова Р.В. Психологическое сопровождение родительства: учебное пособие / Р.В. Овчарова. - М.: Институт психотерапии, 2003. - 317с.
6. Савицкая Д.В. Психологическая готовность детей к школьному обучению / Д.В.Савицкая // Начальная школа. – 1999. - № 3. – С. 59 – 64.

РОЗВИТОК САМОСТАВЛЕННЯ І САМООЦІНКИ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

*Сухарєва Є.М., студентка 4 курсу
Науковий керівник: к.психол.н., доц. Прокоф'єва О.О.
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Україна*

Проблема самоствавлення особливо актуальна для підліткового віку, оскільки саме тут раніше сформована (під впливом батьків) система оціночних критеріїв дитини піддається впливам оціночних суджень однолітків. Підлітковий вік – найскладніший і найважчий період становлення особистості у людини. У самосвідомості відбуваються значні зміни: з'являється почуття дорослості – виникає пристрасне бажання бути або хоча б здаватися і вважатися дорослим. Тому, в цей важкий для підлітка період важлива підтримка і розуміння з боку дорослих. Потрібно перебудувувати стосунки з ним так, щоб він міг продовжувати гармонійно розвиватися.

На даний час серед підлітків є багато таких, які не можуть знайти своє місце в житті, визначитися зі своїми мріями, потребами, їхнє прагнення бути дорослим вимагає не малої роботи над собою, а головне над ставленням до себе. На сьогоднішній день існує величезна кількість способів впливу на молоду особистість, на її емоційну сферу, що є визначальною у системі самоствавлення і самосвідомості. В своїй роботі ми спробуємо розкрити сутність самоствавлення та особливості самосвідомості аби зрозуміти шляхи подолання цієї проблеми. Тому тема формування самоствавлення у підлітків є актуальною. Одним з перших дослідників, що займалися вивченням проблеми «Я» у психології й засновником розробки проблеми самооцінки, був В. Джеймс. Проблема самоствавлення досліджували такі вчені, як Б.Г. Анан'єв, І.С. Кон, О.М. Леонтьєв, В.Н. М'ясищев, В.В. Столін,

К. Роджерс, С.Л. Рубінштейн, Д.М. Узнадзе, І.І. Чеснокова, Д.Б. Ельконін. А також вітчизняні: Г.С. Костюк, К.О. Абульханова-Славська, Л.С.Виготський, Л.І. Божович, В.А. Ядов та інші. Їхні праці зробили вагомий внесок у розробку основних теоретичних положень проблеми самоствавлення особистості.

Мета полягає у вивченні психологічних особливостей самоствавлення, самооцінки у підлітків.

Об'єктом є психологічні особливості підліткового віку. **Предметом** є детермінанти формування самоствавлення у підлітків.

Підлітковий і ранній юнацький період – охоплює період від 10-11 до 16-17 років. Початок періоду характеризується появою низки специфічних рис, найважливішими з яких є прагнення до спілкування з однолітками і появу в поведінці ознак, що свідчать про прагнення затвердити свою самостійність, незалежність, особистісну автономію.

У кожного підлітка якісні зміни відбуваються в різний час: деякі підлітки розвиваються швидше, деякі в чомусь відстають від інших, а в чомусь випереджають їх. Крім того, і психічний розвиток кожного відбувається нерівномірно: одні сторони психіки розвиваються швидше, інші повільніше. Нерідко, наприклад, випадки, коли інтелектуальний розвиток школяра істотно випереджає розвиток особистісних особливостей: по інтелекту він вже підліток, а за особливостями особистості – дитина.

Характерну для цього віку асинхронністю розвитку, як інтеріндивідуальну (незбіг у часі розвитку різних сторін психіки у підлітків, що належать до одного хронологічного віку), так і інтраіндивідуальну (тобто характеризує різні сторони розвитку одного школяра), важливо мати на увазі і при вивченні даного періоду, і в ході практичної роботи. Необхідно враховувати, що час появи тих чи інших психологічних особливостей може значно варіювати у конкретного школяра – проходити і раніше і пізніше. Тому вказані вікові межі, «точки розвитку» (наприклад, криза 13 років) мають лише орієнтовне значення [6, с. 14].

Підліткова криза припадає на вік 12-14 років. За тривалістю вона більша, ніж всі інші кризові періоди. Л.І. Божович вважає, що це пов'язано з більш швидким темпом фізичного та розумового розвитку підлітків, що призводить до утворення потреб, які не можуть бути задоволені в силу недостатньої соціальної зрілості школярів [3, с. 221].

Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Підліток інтуїтивно підходить до відкриття того, що мова, будучи знаковою системою, дозволяє, по-перше, відображати навколишню дійсність і, по-друге, фіксувати певний погляд на світ. Саме в отроцтві людина починає розуміти, що розвиток мови визначає пізнавальний розвиток [5, с. 379].

У західній психології розвиток інтелекту в підлітковому віці розглядається з точки зору вдосконалення його структури: відбувається перехід до формально-логічних операцій (Ж. Піаже)[8, с. 252].

Я – концепція включає в себе такі поняття, як самооцінка і самосвідомість [2]. Самооцінка – афективна оцінка цього представлення, яка може володіти різною інтенсивністю, оскільки конкретні риси образу Я

можуть викликати більш чи менш сильні емоції, пов'язані з їх прийняттям або осудом [1, с. 90]. Самосвідомість – це усвідомлення людиною свого знання, морального обличчя та інтересів, ідеалів і мотивів поведінки, цілісна оцінка самого себе як діяча, як істоти, яка відчуває і мислить. Предметом самосвідомості і самооцінки індивіда можуть, зокрема, стати його тіло, його здібності, його соціальні стосунки і безліч інших особистісних проявів, які в подальшому формують Я-концепцію [2]. Самоствавлення – це ставлення до самого себе. Воно не може одночасно й раптово виникнути зі ставленням до зовнішніх щодо людини об'єктів.

В підлітковому віці з'являється новоутворення – самоствавлення, при цьому підліток починає усвідомлювати себе як особистість – член суспільства і учасник міжособистісних взаємин, але центральним новоутворенням у самоствавленні підлітка – почуття дорослості, що виявляється в прагненні бути й вважатись дорослим, провідною діяльністю, якого виступає інтимно – особистісне спілкування, провідною функцією самоствавлення підлітка є соціально-регуляторна. Для підлітка властиве прагнення до подолання своїх недоліків, у зв'язку з яким виникає самовиховання. Отже, уявлення дитини про себе починають складатися в процесі взаємодії з батьками, однолітками, вчителями. Але саме батьки служать основним джерелом задоволення провідних потреб дитини, і її емоційна прив'язаність до них породжує своєрідну залежність самосвідомості від батьківського ставлення та наявного в батька образу дитини, і саме в сім'ї закладається основа для сприятливого або несприятливого розвитку самоствавлення дитини.

Отже, у підлітковому віці дитина робить значний поступ в усвідомленні своєї особистості. Процес самопізнання є складним і досить суперечливим, самооцінка часто неадекватна та нестійка. У підлітків цілісний образ Я знаходиться на етапі становлення.

Самоствавлення через мотиви особистості пов'язане з реальною життєдіяльністю. Його функція полягає в сигналізуванні про сенс «Я» особистості. Сенс «Я» володіє власною внутрішньою структурою і може бути описаний за допомогою змістовних емоційних вимірів: симпатії, поваги, близькості, що містяться в різних пропорціях у внутрішніх діях-установках.

Література

1. Абрамова Г.С. Практикум по возрастной психологии: уч. пособ. для студ. вузов./ Г.С. Абрамова. – М.: Академия, 1999. – 320 с.
2. Бэрнс Н.И. Развитие Я-концепции и воспитания /Н.И. Бэрнс [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://uadoc.zavantag.com/text/3358/index-5.html>
3. Божович Л.И. Проблемы формирования личности: избранные психологические труды / Л.И. Божович; под. ред. Д.И. Фельдштейна. – М.: МОДЕК, 2001. - 352 с.
4. Карабанова О.А. Возрастная психология: уч. изд. Конспект лекций / О.А. Карабанова. – М.: Айрис-пресс, 2005. – 221 с.
5. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития,

детство, отрочество: учебник для студ. вузов. / В.С. Мухина. – М.: Академия, 1999. – 456 с.

6. Прихожан А.М. Диагностика личностного развития детей подросткового возраста / А.М. Прихожан. – М: АНО «ПЭБ», 2007. – 56 с.

7. Реан А.А. Психология подростка: учебник / А.А. Реан. – СПб.: Прайм-ЕВРО-ЗНАК, 2003. – 480 с.

8. Шаповаленко И.В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология) / И. В. Шаповаленко. – М.: Гардарики, 2005. – 349 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БІЛІНГВІЗМУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КАЗКОТЕРАПІЇ

*Чіркова А.А., студентка магістратури
Науковий керівник: к.психол.н., доц. Ільїна Н.М.
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
м. Глухів, Україна*

Формування мовленнєвих здібностей дітей дошкільного віку є однією із стрижневих проблем дошкільного виховання.

Це зумовлюється пріоритетними напрямками «Національної доктрини розвитку освіти України у ХХІ столітті», Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Комплексними заходами щодо всебічного розвитку і функціонування української мови», Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, Базової програми розвитку дошкільників «Я у Світі», спрямованими на модернізацію дошкільної освіти, оновлення змісту, вдосконалення форм, методів і технології навчання дітей рідної мови, розвитку культури мовлення та мовленнєвого спілкування [3].

Означена проблематика про мовленнєвий розвиток людини має бути актуалізована ще в ранньому онтогенезі, оскільки цей віковий період є безумовно сприятливим для активного засвоєння мови через необхідність потенційного успішного розв'язання в ньому різнопланових завдань розумового, естетичного і морального розвитку особистості (А. Богуш, Л. Венгер, Л. Виготський, О. Запорожець, О. Кабанова-Меллер, Г. Костюк, О. Леонтєв, Н. Менчинська, С. Рубінштейн, Є. Тихеєва, К. Ушинський, Ф. Фребель та ін.) [2]. Особливим пізнавальним спектром такої проблематики є білінгвізм, різний зміст якого вивчали такі вітчизняні вчені як Б. Беляєв, Є. Верещагін, Л. Виготський, М. Імедадзе, М. Жинкі, Б. Котик, Н. Магін, М. Михайлов, А. Шахнарович, Л. Щерба, А. Яцикевічус. Тема білінгвізму (психологічні та психолінгвістичні особливості) була також у сфері уваги західноєвропейських психологів та психолінгвістів (Д. Джонсон, Р. Дибольд, Б. Корфе, Е. Ньюпорт, Ч. Осгуд, Е. Петерсон). Відразу зауважимо, що повсякчасне використання систем рідної мови називається *монолінгвізмом*, а людина є *монолінгвом*. Однак, якщо у певних ситуаціях живиться інша мовна система (вторинна), то її носій (*білінгв*) має дві